

Карламов Д. О.,
здобувач вищої освіти спеціальності 051 «Економіка»
Наукові керівники: Полторак А. С.,
д-р екон. наук, професор,
Миколаївський національний аграрний університет,
Волосяк Ю. В., *заступник сільського голови з питань відбудови та*
цифрової трансформації громади, Шевченківська територіальна громада,
Україна

ВАЛЮТНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

В умовах прискореної глобалізації світової економіки однією з найважливіших проблем є зростання загроз у сфері фінансів, особливо стосовно рівня валютної безпеки. Інтеграція до світової фінансової системи має враховувати інтереси держави, існуючі загрози та сучасні тенденції розвитку фінансових ринків [1]. Водночас слід зазначити, що інтеграція України у світовий фінансовий простір несе не лише нові можливості для розвитку фінансової індустрії, а й потенційні загрози, найсуттєвішими з яких є зниження контролю над фінансовою системою та здатності підтримувати розвиток важливих стратегічних секторів національної економіки.

Свій внесок у дослідження окремих питань забезпечення валютної безпеки держави внесли такі науковці, як О. Барановський [1], О. Васильчишин [2], А. Полторак [4], Н. Сіренко, І. Баришевська, О. Мельник, К. Костерчук [5], О. Христенко, А. Сухорукова, Т. Мороз, О. Шарін [6] та інші. Однак нові умови воєнного стану в Україні формують нові загрози механізмам забезпечення валютної безпеки.

Стабільність національної валюти та її конвертованість вважаються невід'ємними атрибутами фінансової безпеки будь-якої країни. Умовами для досягнення гривнею реальної стабільності та ліквідності є насамперед повне монетарне законодавство, обґрунтована грошово-кредитна політика, чітка грошова система та нормально функціонуючий валютний ринок.

Відповідно до Закону України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 р. № 2473-VIII валютне регулювання – діяльність Національного банку України та Кабінету Міністрів України, спрямована на регламентацію здійснення валютних операцій суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами. Валютна безпека – це стан курсоутворення, який характеризується високою довірою суспільства до національної грошової одиниці, її стійкістю, створює оптимальні умови для поступального розвитку вітчизняної економіки, залучення в країну іноземних інвестицій, інтеграції України до світової економічної системи, а також максимально захищає від потрясінь на міжнародних валютних ринках [3].

Проаналізуємо рівень валютної безпеки України за 2009-2022 рр. та представимо інформацію в табл. 1.

Таблиця 1 Динаміка стану валютної безпеки України

Роки						
Зміна офіційного курсу гривні до долара США, середній за період (x ₁)						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
152,99	98,20	100,50	100,25	100,00	148,81	183,68
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
116,99	104,11	102,26	95,04	104,29	101,22	118,50
Валові міжнародні резерви України, місяців імпорту (x ₂)						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
2,80	4,40	3,80	3,00	3,50	1,80	3,00
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
3,00	3,20	3,30	4,90	4,80	3,80	4,08
Частка кредитів, сформованих в іноземній валюті, в сукупному обсязі кредитів, % (x ₃)						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
50,85	46,03	40,31	36,75	33,82	46,31	55,81
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
49,43	43,87	42,78	36,85	36,68	28,90	27,73
Сальдо купівлі-продажу іноземної валюти (населенням), млрд дол. США (x ₄)						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0,57	-9,70	-13,40	-10,20	-1,20	2,40	1,50
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2,50	2,10	1,50	0,20	1,10	1,20	23,10
Доларизація грошової маси, % (x ₅)						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
29,1	29,1	30,4	32,1	27,2	32,6	32,2
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
32,9	31,9	29,2	28,7	26,9	23	32

Джерело: [7]

Отже, ситуація на валютному ринку України свідчить про об'єктивну необхідність розробки та правового закріплення дієвої державної стратегії забезпечення валютної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Барановський О.І. Специфіка фінансової безпеки в банківській сфері. 2014. №9. С. 17-23. DOI: 336.71:005.934.
2. Васильчишин О.Б. Аналіз наявних моделей оцінки фінансової безпеки банків і банківської системи і напрями їх удосконалення. 2016. №2. С. 156-164. ISSN: 1562-0905.
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. 2013. №1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>
4. Полторак А. С. Експрес-аналіз стану фінансової безпеки України. Економічний форум. 2019. № 4. С. 212-217.
5. Sirenko N., Baryshevska I., Melnik O., Poltorak A., Kosterchuk K. Impact of the land market on the financial security of Ukraine. *Theoretical and Scientific Approaches to the Problems of Modern Economy*: monograph. Boston : Primedia eLaunch, 2020. 371 p. pp. 24-35..
6. Poltorak A., Khrystenko O., Sukhorukova A., Moroz T., Sharin O. Development of an integrated approach to assessing the impact of innovative development on the level of financial security of households. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2022. № 1(13-115), pp. 103–112. doi: 10.15587/1729-4061.2022.253062.
7. Poltorak A. S., Tyshchenko S.I., Khrystenko O. A., Ribachuk V.P., Kuzoma V.V. and Stamat V.M. Theoretical and praxeological approaches to monitoring the state of financial security of Ukraine. *Economic and cyber security* : collective monograph. 2023. Kharkiv: PC Technology Center, 2023. Pp. 123-159. DOI: <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-98-5.ch5>.